

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД  
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»  
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН  
Кафедра археології, етнології та культурології**

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**  
декан факультету історії та  
міжнародних відносин  
доц. Віталій АНДРЕЙКО  
« 30 » 2023 року



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Історія Голокосту та пам'ять в Україні**

Рівень вищої освіти	<b>перший</b>
Галузь знань	<b>01 Освіта/ Педагогіка</b>
Спеціальність	<b>014 Середня освіта</b>
Предметна спеціальність	<b>014 Середня освіта. Історія</b>
Освітня програма	<b>Історія</b>
Статус дисципліни	<b>вибіркова</b>
Мова навчання	<b>українська</b>


Робоча програма навчальної дисципліни «Історія Голокосту та пам'ять в Україні» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **014 «Середня освіта»** предметної спеціальності (спеціалізації) **014.03 Середня освіта. Історія** освітньої програми **Історія**.

**Розробники:** Славик Ю.В., кандидат історичних наук, доцент

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри археології, етнології та культурології протокол № 11 від 9 червня 2023 р.

Завідувач кафедри  Надія КЕРЕЦМАН

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин протокол № 8 від 30 червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії  Світлана МИШКО

## 1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	<b>4</b>	<b>5</b>
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	<b>7</b>	<b>9</b>
	Лекції:	
	<b>28</b>	<b>12</b>
	Практичні (семінарські):	
	<b>12</b>	-
Вид підсумкового контролю:	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю:	Самостійна робота:	
	<b>50</b>	<b>78</b>

## 2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія Голокосту та пам'ять в Україні» є ознайомлення студентів з історією Голокосту в Україні та інтегрування її в контекст подій Другої світової війни та нацистської окупації українських земель. Курсом передбачено опанування таких засадничих тем, як: природа антисемітизму в історичній ретроспективі, перебіг та наслідки Голокосту на окупованих територіях України, історія україно-єврейських відносин та колаборація в роки війни, порятунок та стратегії виживання євреїв в умовах переслідувань, щоденне життя євреїв в окупації, геноцид ромів, регіональні особливості Голокосту на території України, історіографічні дискусії та політика пам'яті. Крім того, метою пропонованого курсу є надати майбутнім педагогам-історикам достатній понятійний апарат та компетентності для викладання складної тематики Голокосту в середній школі.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ЗК – 1
Здатність відрізнити суб'єктивні, спонтанні складові суджень від об'єктивних та аргументованих, вміти надавати перевагу останнім. Критичність і самокритичність мислення.	ЗК – 2.
Увага і толерантність до іншої ( й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст і структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості. Навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації. Навички роботи в групі, розподіл функцій в колективній роботі. Відкритість, здатність сприймати та враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію в процесі обговорення, налаштованість на діалог, залучення у власні міркування висловлених слухних ідей. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	ЗК – 3.
Аналіз та інтерпретація гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї. Порівняння змісту різних текстів, пошук та узагальнення інформації з досліджуваної проблеми.	ЗК – 4
Інтелектуальне сумління, чесність у своїй справі та уникання симуляцій, плагіату та інших виявів недоброчесності. Розуміння необхідності відповідального ставлення до роботи, чіткого і своєчасного виконання обов'язків. Здатність працювати в колективі та самостійно, виявляти ініціативу, уникати некритичного слідування авторитетам.	ЗК – 5
Здатність виявляти та опрацьовувати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію.	ФК – 1
Здатність критичного усвідомлення зв'язків між теперішніми подіями та минулими процесами.	ФК – 2
Здатність брати участь у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації.	ФК – 4

Здатність усвідомлення різноманітності історіографічних поглядів у різні періоди і контексти; поважати різні точки зору, які походять з інших національних і культурних спільнот.	ФК – 5
Вміння застосовувати принципи та методи педагогіки і психології у навчально-виховному процесі в середніх, професійно-технічних закладах та в системі післядипломної освіти.	ФК – 6
Здатність читати історичні тексти чи оригінальні документи рідною мовою; самостійно підсумовувати чи переписувати та каталогізувати інформацію.	ФК – 8
Вміння застосовувати сучасні методи викладання історії та суміжних дисциплін у навчальних закладах.	ФК – 9
Аналізувати передовий, новаторський педагогічний досвід та власний досвід роботи. Постійно займатися професійною самоосвітою та самовихованням. Корегувати та прогнозувати результати своєї навчально-виховної роботи.	ФК – 10
Знання місцевої історії, національної, європейської та світової історії у порівняльній перспективі.	ФК – 12

### 3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія Голокосту та пам'ять в Україні» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Код н/д	Компоненти освітньої програми
ОК 25.	Історія та культура України новітнього часу
ОК 27.	Історія та культура країн ЦСЄ новітнього часу
ОК 24.	Історія та культура країн Західної Європи та Америки новітнього часу
ОК 6.	Філософія
ОК 16.	Основи етнології
ОК 33.	Психологія
ВБ 1.1.	Політологія
ВБ 1.2.	Соціологія
ВБ 2.1.	Правознавство
ВБ 6.1.	Етноконфліктологія
ВБ 9.1.	Джерелознавство історії України

...

### 4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «014.03 Середня освіта (Історія)», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати застосувати знання методики викладання історії на практиці та розробити конспект уроку історії.	ПРН 2.
Використовувати різноманітні форми позаурочної та позакласної роботи з історії.	ПРН 3.

Володіти навичками організації науково-дослідної роботи учнів та користуватися набутими історичними знаннями у виховній роботі з учнями.	ПРН 4.
Вміти організувати та оцінювати дискусію з певного масиву навчального матеріалу з історії України та всесвітньої історії.	ПРН 6.
Аналізувати наукові історичні праці, їх фактологічну та методологічну складові.	ПРН 7
Визначити значення політичних, економічних, культурних, духовних чинників в історичному процесі.	ПРН 12
Володіти навичками джерелознавчого аналізу.	ПРН 13

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія Голокосту та пам'ять в Україні»:

<b>Очікувані результати навчання з дисципліни</b>	<b>Шифр ПРН</b>
Розуміти та вміти роз'яснити ключові терміни та концепти студій Голокосту	ПРН 7
Чітко орієнтуватися у основних історіографічних дискусіях у дисципліні	ПРН 13
Розуміти та вміти інтерпретувати специфіку Голокосту у різних частинах окупованої України	ПРН 12
Здобути здатність до усного та письмового критичного аналізу і синтезу першоджерел та вторинної літератури з історії Голокосту	ПРН 7
Отримати достатній понятійний апарат та компетентності для викладання тематики Голокосту у середній школі	ПРН 2,3,4,6

## **5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

### **Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання**

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: залік, усні презентації результатів виконаних завдань та досліджень, виступи на семінарських заняттях, пошуково-аналітична робота.

### **Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання**

Форми поточного контролю: діалог на лекціях, опитування на семінарських заняттях, контрольні письмові завдання.

Форма модульного контролю: контрольне письмове завдання.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Самостійна робота здобувача вищої освіти, і, в тому числі індивідуальна, (далі – СРС) є складовою навчального процесу і основним засобом опанування навчального матеріалу дисципліни в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

### Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... – теми

### Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль ...)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12	40	100
10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... – теми

### Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	3	40	3	40
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Презентація	1	10	1	10
Есе	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
<b>Разом</b>		<b>100</b>		<b>100</b>

### Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Бали	Критерії оцінювання
35-40	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його виклав, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
25-34	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його виклав, в основному розкрив зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачило достатньої глибини та аргументації, допущено при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

15-24	В цілому володіє навчальним матеріалом виклав його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
8-14	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) виклав його, недостатньо розкрив зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
1-7	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань, допускаючи при цьому суттєві помилки
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань.

### Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Бали	Критерії оцінювання
“зараховано” (90-100, А)	здобувач вищої освіти, опрацювавши основну і додаткову літературу, виявив глибоке і всебічне знання програмового матеріалу, вільно оперує фактичним і хронологічним матеріалом; розуміє проблематику вивчення історії геноцидів та комплекс викликів сучасній історичній науці й освіті; вміє творчо використовувати набуті знання для окреслення сучасних тенденцій у вітчизняному освітньому та науковому просторі; робити аналіз явищ і процесів, пов’язаних із розвитком напрямку історії геноцидів на сучасному етапі
“зараховано” (82-89, В)	здобувач вищої освіти, опрацював основну і частково додаткову літературу, виявив глибоке знання програмового матеріалу, вільно оперує фактичним і хронологічним матеріалом, розуміє проблематику історії геноцидів та комплекс викликів сучасній історичній науці й освіті; вміє робити аналіз явищ і процесів, пов’язаних із розвитком дослідницької діяльності на сучасному етапі; використовувати набуті знання для окреслення сучасних тенденцій у вітчизняному освітньому та науковому просторі
“зараховано” (74-81, С)	здобувач вищої освіти, опрацював основну і знайомий з додатковою літературою, виявив достатнє знання програмового матеріалу, оперує фактичним і хронологічним матеріалом історії геноцидів; розуміє явища і процеси, пов’язані із розвитком дисципліни на сучасному етапі
“зараховано” (64-73, D)	здобувач вищої освіти, опрацював основну літературу, виявив знання категоріального апарату, основних теоретичних положень, усіх тем програми в обсязі, який необхідний для подальшого навчання, знайомий з основною літературою; розуміє явища і процеси, пов’язані із розвитком історії геноцидів на сучасному етапі
“зараховано” (60-63, E)	здобувач вищої освіти, знайомий з основною літературою, виявив посередні знання основного програмового матеріалу; розуміє зміст основних понять і категорій дисципліни, знає явища і процеси, пов’язані із розвитком дисципліни на сучасному етапі
“ не	здобувач вищої освіти, виконав основні види робіт, передбачені робочою

зараховано” (35-59, FX)	програмою, але виявив суттєві прогалини в знанні основного програмового матеріалу, недостатньо оперує категоріями та фактичним матеріалом дисципліни
“ не зараховано” (0-34, F)	здобувач вищої освіти, виконав не всі основні види робіт, передбачені робочою програмою, виявив незнання основного програмового матеріалу, зовсім не володіє категоріями та фактичним матеріалом дисципліни.

## **6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

### **6.1. Зміст навчальної дисципліни**

#### **Модуль 1**

#### **Тема 1. Теоретичні основи курсу. Джерела та історіографія Голокосту в Україні.**

Історіографія та джерела курсу. Концепція курсу. Форми і методи вивчення курсу: лекції, семінари, самостійна робота, консультації, їх суть і методика проведення.

#### **Тема 2. Природа Голокосту. Нацистська антисемітська політика.**

Національний розвиток народів Європи наприкінці XIX – на початку XX ст. Становище євреїв у країнах Європи. Релігійні, економічні, соціально-психологічні передумови антисемітизму. Націоналізм. Расова теорія: Гобіно, Х. Чемберлен. Передумови формування антисемітизму. Формування політичного антисемітизму. «Справа Дрейфуса». Витоки фашизму й нацизму, їх сутність. Нацистська расова теорія. Антисемітизм як складова нацистської ідеології. Прихід нацистів до влади в Німеччині. Етапи нацистської антиєврейської політики у 1933–1939 рр.

#### **Тема 3. Єврейська громада України в першій половині XX століття.**

Українські євреї на початку 20 століття: життя та побут. УЦР та Гетьманат, їх ставлення до євреїв. Національна політика Директорії УНР. Симон Петлюра та єврейське питання. Єврейські погроми в революційних подіях 1917-1921 рр. Життя євреїв Галичини та Волині у Польській державі. Закарпатські євреї в умовах Чехословацької республіки. Єврейська громада Буковини та Бессарабії у міжвоєнну добу. Радянські, українські євреї, їх доля.

#### **Тема 4. «Голокост від куль» – тактика масових розстрілів євреїв на окупованих територіях СРСР.**

Початок німецько-радянської війни. Перші масові розстріли на території України. Політика нацистів щодо євреїв на окупованих територіях СРСР. Поняття «Голокост від куль». Бабин Яр та інші місця масових розстрілів. Виконавці розстрілів та повоєнний суд над ними.

#### **Тема 5. Гетто та табори смерті.**

Поняття «гетто». Формування гетто та мережі таборів на території окупованої України. Єврейські ради. Внутрішня організація та життя у гетто. Єврейський опір. Проблема визначення сутності єврейського опору. Вживання за умов нацистського геноциду. Повстання в гетто і концтаборах. Депортація українських євреїв до таборів смерті.

#### **Тема 6. Геноцид ромів на окупованих землях України.**

Роми у радянській Україні міжвоєнної доби (1920–1930-ті рр.). Роми в расових концепціях нацистів. Роми у дистрикті «Галичина» у 1941–1944 рр. Ставлення місцевого населення в окупованій Україні до переслідуваних ромів (1941–1944). Депортація румунських

ромів до Трансністрії (1942–1944 рр.). Закарпатські роми (1939–1944 рр.). Проблеми геноциду українських ромів в історіографії.

## Модуль 2

### Тема 7 Український націоналізм та «єврейське питання».

Український визвольний рух, ОУН, УПА і «єврейське питання». Єврейська громада в Карпатській Україні. Погроми євреїв в Галичині влітку 1941 р. Українська допоміжна поліція. Дивізія СС «Галичина».

### Тема 8. Ставлення українського населення до вбивств євреїв. Праведники народів світу.

Нацистська антисемітська пропаганда в Україні: розпалювання міжнаціональної ворожнечі, залякування населення. Ставлення українського населення до нацистського геноциду щодо євреїв. Рятівники євреїв («Праведники народів світу») в Україні. Митрополит Андрей Шептицький та ставлення УГКЦ до переслідування євреїв.

### Тема 9. Голокост євреїв в румунській зоні окупації.

Румунська політика щодо євреїв в роки Другої світової війни. Особливості становища євреїв Бессарабії та Буковини. Депортація до Трансністрії. Марші смерті. Гетто та концтабори на території Трансністрії. Наслідки Голокосту на окупованих Румунією територіях.

### Тема 10. Угорська антисемітська політика та Голокост на Закарпатті.

Угорська політика щодо євреїв після Першої світової війни. Антиєврейські закони та урядові постанови (1938–1942 рр.). Життя закарпатських єврейських громад в умовах владних обмежень. Шляхи протидії. Депортація закарпатських євреїв 1941 р. Мобілізація до трудових загонів угорської армії. Створення гетто та депортація до таборів смерті 1944 р. Наслідки Голокосту.

### Тема 11. Історична пам'ять про Голокост в Україні.

Пам'ятні дати з історії Голокосту. Державна політика пам'яті. Тема Голокосту в музейних установах України. Вивчення історії Другої світової війни та Голокосту в загальноосвітніх школах та вишах. Діяльність українських та закордонних організацій спрямованих на вивчення та меморіалізацію Голокосту в Україні.

## 6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
<b>Денна форма</b>						
Тема 1. Теоретичні основи курсу. Джерела та історіографія Голокосту в Україні.	6	2				4
Тема 2. Природа Голокосту. Нацистська антисемітська політика.	11	4	2			5

Тема 3. Єврейська громада України в першій половині ХХ століття.	8	2	2			4
Тема 4. «Голокост від куль» – тактика масових розстрілів євреїв на окупованих територіях СРСР.	7	2				5
Тема 5. Гетто та табори смерті.	7	2				5
Тема 6. Геноцид ромів на окупованих землях України.	8	2	2			4
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	49	16	6			27
<b>Модуль 2</b>						
Тема 7. Український націоналізм та «єврейське питання».	9	2	2			5
Тема 8. Ставлення українського населення до вбивств євреїв. Праведники народів світу.	8	2	2			4
Тема 9. Голокост євреїв в румунській зоні окупації.	7	2				5
Тема 10. Угорська антисемітська політика та Голокост на Закарпатті.	8	2	2			4
Тема 11. Історична пам'ять про Голокост в Україні.	7	2				5
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	41	12	6			23
<b>Разом за семестр</b>	<b>90</b>	<b>28</b>	<b>12</b>			<b>50</b>

### Заочна форма

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Тема 1. Теоретичні основи курсу. Джерела та історіографія Голокосту в Україні.		1				8
Тема 2. Природа Голокосту. Нацистська антисемітська політика.		2				10
Тема 3. Єврейська громада України в першій половині ХХ століття.		1				8
Тема 4. «Голокост від куль» – тактика масових розстрілів євреїв на окупованих територіях СРСР.		1				6

Тема 5. Гетто та табори смерті.		1				6
Тема 6. Геноцид ромів на окупованих землях України.		1				6
Тема 7. Український націоналізм та «єврейське питання».		1				8
Тема 8. Ставлення українського населення до вбивств євреїв. Праведники народів світу.		1				6
Тема 9. Голокост євреїв в румунській зоні окупації.		1				6
Тема 10. Угорська антисемітська політика та Голокост на Закарпатті.		1				6
Тема 11. Історична пам'ять про Голокост в Україні.		1				8
<b>Разом за семестр</b>			12			78

### 6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	<b>Природа Голокосту. Нацистська антисемітська політика.</b>	2	
2	<b>Єврейська громада України в першій половині ХХ століття.</b>	2	
3	<b>Геноцид ромів на окупованих землях України.</b>	2	
4	<b>Український націоналізм та «єврейське питання».</b>	2	
5	<b>Ставлення українського населення до вбивств євреїв. Праведники народів світу.</b>	2	
6	<b>Угорська антисемітська політика та Голокост на Закарпатті.</b>	2	
<b>Разом</b>		12	

### 6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Теоретичні основи курсу. Джерела та історіографія Голокосту в Україні.	4	8
2	Тема 2. Природа Голокосту. Нацистська антисемітська політика.	5	10
3	Тема 3. Єврейська громада України в першій половині ХХ століття.	4	8
4	Тема 4. «Голокост від куль» – тактика масових розстрілів євреїв на окупованих територіях СРСР.	5	6
5	Тема 5. Гетто та табори смерті.	5	6

6	Тема 6. Геноцид ромів на окупованих землях України.	4	6
7	Тема 7. Український націоналізм та «єврейське питання».	5	8
8	Тема 8. Ставлення українського населення до вбивств євреїв. Праведники народів світу.	4	6
9	Тема 9. Голокост євреїв в румунській зоні окупації.	5	6
10	Тема 10. Угорська антисемітська політика та Голокост на Закарпатті.	4	6
11	Тема 11. Історична пам'ять про Голокост в Україні.	5	8
	<b>Разом</b>	<b>50</b>	<b>78</b>

## **7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА**

Технічні засоби: проектор, ноутбук

Обладнання: карти та схеми

Програмне забезпечення: мережа інтернет

## **8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ**

### **Основна література**

1. Арендт Ханна., (2018). *Джерела тоталітаризму*. пер. з англ. 2-ге вид. Київ : Дух і Літера.
2. Барр Дж., (2005). Роми – жертви війни. *Форум націй. №5. С.3,6*
3. Беркгоф К. (2011). Жнива розпачу. Життя і смерть в Україні під нацистською владою / авторизований переклад з англ. – К.: Критика.
4. Безансон А., (2007). Лихо століття: *Про комунізм, нацизм та унікальність Голокосту*. Пер. з фр., К: унів. Вид. «Пульсари».
5. Геноцид ромів України в період Другої світової війни: вивчення, викладання, комеморація. Матеріали науково-практичної конференції м. Київ, 4 жовтня 2016 р., Київ: Видруковано: Видавництво ТОВ «Спринт-Сервіс».
6. Гон М., (2011). Геноцид: сутність явища та його суб'єкти. *XX століття – етнонаціональний вимір та проблеми Голокосту: збірник наукових праць за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції, Житомир, 22-23 жовтня 2010 р.* Дніпропетровськ: Видво Центр «Ткума». С. 304 – 313.
7. Гон, М. (2005). *Геноциди першої половини XX століття: порівняльний аналіз*. Навч. посіб., Івано-Франківськ: Лілея-НВ
8. Гриневич, В., Магочій, П.-Р. (Ред.) (2016). *Бабин Яр: Історія і пам'ять*. Київ: Дух і Літера.
9. Дебуа, П. (2011). *Хранитель спогадів. Кривавими слідами Голокосту*, Київ: Дух і літера.
10. Джонс, А. (2020). *Геноцид: Вступ до глобальної історії*. Перекл. Катерина Диса, Київ: Дух і літера.
11. *Євреї та українці. Тисячоліття співіснування*, (2016). Ред. Йоханан Петровський-Штерн та Павло Роберт Магочій. Ужгород: Видавництво В. Падяка.

12. *Катастрофа європейського єврейства під час Другої світової війни. Рефлексії на межі століть.*, (2000). Збірник наукових праць. Київ.
13. Ковба Ж. (2009). *Людяність у безодні пекла*, К.: Центр «Ткума», Дух і літера.
14. Поль Д. (2011). *Знищення українських євреїв за німецької військової адміністрації і в рейхскомісаріаті «Україна» // Шоа в Україні. Історія, свідчення, увічнення / за ред. Р. Брендона та В Лауер ; пер. з англ. – К.: Дух і літера.*
15. Славик, Ю. (2017). *Шлях до Аушвіцу: Голокост на Закарпатті*. Дніпро: Український інститут вивчення Голокосту "Ткума".
16. Снайдер, Т. (2017). *Чорна земля. Голокост як історія і застереження*. пер. Павло Білак, Олеся Камишникова, Тетяна Родіонова. Київ: Медуза
17. Снайдер, Т. (2018). *Криваві землі. Європа між Гітлером та Сталіном*. Київ: Laurus
18. *Шоа в Україні: історія, свідчення, увічнення*. (2015). Перекл. Наталя Комарова, Київ: Дух і літера.
19. Щупак, І. (2007). *Голокост в Україні та уроки толерантності: чому ми вивчаємо Голокост? – Електронний мультимедійний посібник, Дніпропетровськ, К.: Центр «Ткума».*
20. Щупак, І. (2015). *Голокост в Україні: пошуки відповідей на питання історії: Навчальний посібник для старших класів серед. загальноосвіт. навч. Закладів, Дніпропетровськ: Український інститут вивчення Голокосту «Ткума». – (3-тє вид.)*

#### **Допоміжна література**

1. В'ятрович, В. (2006). *Ставлення ОУН до євреїв: формування позиції на тлі катастрофи*, Львів: Видавництво «Мс».
2. Гон М. (2005) *Із кривдою на самоті. Українсько-єврейські взаємини на західноукраїнських землях у складі Польщі (1935–1939)*, Рівне: Волинські обереги.
3. Гунчак Т. (1993). *Симон Петлюра та євреї*, К.: Либідь.
4. Скіра Ю. (2019). *Покликані: монахи Студійського Уставу та Голокост: монографія*. К.: Дух і Літера.
5. Aly Götz, (1999). "Final Solution": Nazi Population Policy and the Murder of the European Jews. London: Arnold.
6. Bartov Omer, (2003). *Germany's War and the Holocaust: Disputed Histories*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
7. Desbois Patrick, (2008). *The Holocaust by Bullets: A Priest's Journey to Uncover the Truth behind the Murder of 1.5 Million Jews*. London: Palgrave Macmillan.
8. Hilberg Raul, (2003). *The Destruction of the European Jews (3rd edn)*, 3 vols. New Haven, CT: Yale University Press.
9. Lower Wendy, (2005). *Nazi Empire-Building and the Holocaust in Ukraine*. Durham, NC: University of North Carolina Press.

#### **Інформаційні ресурси в мережі Інтернет**

1. United States Holocaust Memorial Museum Archives: <https://collections.ushmm.org/>
2. The World Holocaust Remembrance Center "Yad Vashem": <https://www.yadvashem.org/>
3. Experiencing History. Holocaust Sources in Context: <https://perspectives.ushmm.org/>
4. European Holocaust Research Infrastructure <https://ehri-project.eu/>
5. Український центр вивчення історії Голокосту <http://www.holocaust.kiev.ua/>

**Результати перегляду  
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_\_ / 20\_\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток \_\_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол № \_\_\_ від « \_\_\_ » \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_\_ / 20\_\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток \_\_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол № \_\_\_ від « \_\_\_ » \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_\_ / 20\_\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток \_\_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол № \_\_\_ від « \_\_\_ » \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20\_\_\_ / 20\_\_\_ н.р. без змін; зі змінами (Додаток \_\_\_).  
(потрібне підкреслити)

протокол № \_\_\_ від « \_\_\_ » \_\_\_\_\_ 20 \_\_\_ р. Завідувач кафедри \_\_\_\_\_  
(підпис) (Прізвище ініціали)